

Julita Mirowska

Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. J. Długosza w Częstochowie

Zbigniew Grzywna

Akademia Wychowania Fizycznego im. J. Kukuczki w Katowicach

Wybrane zagadnienia bezpieczeństwa w mieście z elementami zadań policji i innych podmiotów w wybranych zakresach / *Selected security issues in the city with Police and other Entities task's elements and their selected scope*

Streszczenie

W treści artykułu przedstawione zostaną elementy zarządzania bezpieczeństwem miast w sytuacjach noszących znamiona kryzysu, które można adaptować na każdym szczeblu administracji. Wykorzystanie modelu zarządzania, podczas wspomnianych sytuacji, w rzeczywistości jest możliwe po dokonaniu pełnej analizy w zakresie występujących zagrożeń. Działania odpowiednich i powołanych służb i instytucji powinny zminimalizować skutki zdarzeń zagrażających życiu i zdrowiu mieszkańców, ratować ich mienie i dbać o środowisko naturalne. Celem nadrzędnym powinno być stworzenie odpowiednich ram dla zapewnienia warunków niezbędnych dla ochrony życia i zdrowia ludzi oraz podstawowych warunków przetrwania, współpracy i współdziałania systemów, organów, służb i innych podmiotów wykonujących zadania związane z ochroną ludności miast. Natomiast uniwersalność wypracowanego modelu powinna gwarantować kompatybilności działania podmiotów na poszczególnych szczeblach administracji.

Słowa kluczowe: zagrożenia bezpieczeństwa miast, zarządzanie kryzysowe, wyzwania, działania, odpowiedzialność.

Abstract

The article presents the elements for managing the security of cities in crisis-bearing situations, which can be adapted at any level of administration. The use of the right management model, in case of appearance of these kind of situations, is possible after a full analysis of the risks involved. The activities of the relevant and established services and institutions should minimize the impact of life- or health-threatening events, save their property and protect the environment. The main objective should be

to create an appropriate framework to ensure the necessary conditions for the protection of human life and health, as well as the essential conditions for the survival, cooperation and interoperability of systems, departments and other entities involved in performing tasks related to the protection of urban populations. Notwithstanding, the versatility of the developed model should guarantee the compatibility of actors at different levels of government.

Key words: Crisis management, protection of human life and health, security in the city.

Poniższy artykuł ma stanowić zarys kompendium wiedzy, mówiący o różnych obliczach zagrożeń i wyzwaniach stojących przed każdym z nas. Autorzy uściślą, czym jest bezpieczeństwo, jak się kształtuje w relacjach pomiędzy zagrożeniami, poziomem bezpieczeństwa, polityką bezpieczeństwa a poczuciem bezpieczeństwa społeczeństwa. Artykuł jest głosem w dyskusji na tematy związane z bezpieczeństwem, pokazuje inne oblicza zagrożeń oraz podejście do bezpieczeństwa, odnosząc się do tych obszarów w przekrojowej strukturze ze szczególnym uwzględnieniem miast o różnej wielkości populacji. Jednocześnie zostały wykonane i przedstawione wyniki badań przeprowadzonych przez ośrodki badawcze i autorów. Zamieszczono je dla celów porównawczych, ponieważ odnoszą się do ogólnego bezpieczeństwa w miastach, które zostały zbadane i opisane przez respondentów.

W treści artykułu nie będzie ocena któregośkolwiek programu medialnego („Bezpieczne miasto”, „Bezpieczna droga do szkoły”, itp.), które były, są, lub będą przez władze miast realizowane. Celem jest przedstawienie między innymi, obszarów działań legislacyjnych, za lata 2013 – 2017, ponieważ będą służyły do tworzenia precyzyjnych porównań oraz weryfikacji obowiązujących regulacji prawnych, umożliwiających skuteczne działanie instytucji i służb powołanych do zapobiegania powstawaniu zagrożeń oraz zwalczania przestępczości. Aby zweryfikować hipotezę, że organa władzy wykonawczej i podmioty przez nią powołane robią wszystko co zapisano w ustawach i rozporządzeniach aby było bezpiecznie. Dla przykładu zasygnalizowane zostaną zmiany struktury organizacyjnej policji, dynamikę działań podczas zmian politycznych, gospodarczych czy innych, z korzyścią dla społeczeństwa. Obszarem zainteresowania w badaniach będą wybrane miasta Śląska. Przedstawianie działań i ich ocena są konieczne w obliczu stale zmieniających się zagrożeń i wyzwań, przed jakimi stoi dzisiejszy mieszkaniec miasta. Ogólnie znane jest poparcie społeczne dla zwiększenia liczby funkcjonariuszy, pełniących służbę patrolowo-prewencyjną z zadaniami dochodzeniowo-śledczymi. Jednocześnie powinna być stała i kompleksowa komputeryzacja policji, co w konsekwencji umożliwi funkcjonariuszom szybki dostęp do niezbędnych danych, ujednocila procedury, przyspiesza procesy przekazywania informacji. Mobilności sił policyjnych i racjonalne ich rozmieszczenie w skali całego kraju powinny być priorytetem, czy tak jest, oceniają respondenci. W miarę rozwoju społeczno-gospodarczego powinna być coraz większa i dostrzegalna rola środowisk naukowych, aby zagadnienia wszelkich zagrożeń a w konsekwencji problem do zbadania w obszarach zagrożeń bezpieczeństwa oraz propozycje rozwiązywania problemów.

PODEJŚCIE DO BEZPIECZEŃSTWA

Słowo bezpieczeństwo¹, które znajdujemy w słownikach, gazetach, czy w Internecie² to między innymi odzwierciedlenie stanu, który daje poczucie pewności i gwarancje jego zachowania oraz szanse na doskonalenie działań. W piramidzie potrzeb Masłowa³ bezpieczeństwo to jedna z podstawowych potrzeb człowieka. Oznacza, że człowiek nie powinien być narażony na utratę czegoś, co jest dla niego najcenniejsze, czyli: życia, zdrowia, pracy, szacunku, uczuć, dóbr materialnych, niematerialnych oraz innych cenionych przez niego przedmiotów. Według licznych specjalistów tej dziedziny⁴, bezpieczeństwo jest naczelną potrzebą człowieka i grup społecznych, jest także podstawową potrzebą państw i systemów międzynarodowych, a jego brak wywołuje niepokój i poczucie zagrożenia⁵. Człowiek, grupa społeczna, państwo, organizacja międzynarodowa⁶ starają się oddziaływać na swoje otoczenie zewnętrzne i sferę wewnętrzną, by usuwać, a przynajmniej oddalać, zagrożenia, eliminując własny lęk, obawy, niepokój i niepewność. Zagrożenia mogą być skierowane na zewnątrz i do wewnątrz, tak samo powinny być skierowane działania w celu ich likwidowania. Polska jest krajem pod wieloma względami relatywnie bezpiecznym, co sprawia, że wielu z nas bagatelizuje sygnały poprzedzające zagrożenia lub zbyt późno uświadamia sobie ich skalę i ewentualne, tragiczne konsekwencje. Hierarchia potrzeb A.H. Masłowa wskazuje, iż niezaspokojenie potrzeby bezpieczeństwa, mieszczącej się w ramach potrzeb egzystencjalnych, hamuje rozwój człowieka⁷. Powszechność użycia terminu „bezpieczeństwo” rodzi przy tym jego wieloznaczność, również ze względu, iż bezpieczeństwo może być ujmowane zarówno w wymiarze subiektywnym, jak i grupowym. Współcześnie obserwujemy rozwój badań w szerokiej sferze bezpieczeństwa, w tym badań w sferze securitologii⁸, której przedmiotem zainteresowania jest człowiek i grupy społeczne tworzone przez niego, potrzeby człowieka i wyznawane przez niego wartości. Współczesne analizy bezpieczeństwa prowadzone są w trzech wymiarach: w wymiarze podmiotowym, w wymiarze przedmiotowym oraz procesualnym, a o złożoności kategorii bezpieczeństwa świadczy różnorodność jego rodzajów, które wyodrębniane są w licznych typologiach⁹.

Badając problematykę bezpieczeństwa przez pryzmat wielu jego rodzajów, zainteresowanie badawcze skoncentrowało się na przedstawieniu obszarów wyzwań

- 1 Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego, AON, Warszawa 2002 r.
- 2 <https://pl.wikipedia.org/wiki/Bezpiecze%C5%84stwo>
- 3 A.H. Maslow, *Motywacja i osobowość*, PAX, Warszawa 1990, s. 72–92.
- 4 J. Stańczyk. Przegląd definicji – zob. np.: *Współczesne pojmowanie bezpieczeństwa*, ISP PAN, Warszawa 1996 r.
- 5 S.Koziej. *P Bezpieczeństwo: istota, podstawowe kategorie i historyczna ewolucja. (w) Polityczno-strategiczne aspekty bezpieczeństwa II 2011s.* 18.
- 6 J. Czaputowicz: *System czy nieład? Bezpieczeństwo europejskie u progu XXI wieku*, WNPWN, CSM, Warszawa 1998 r.
- 7 R. Jakubczak., A. Skrabacz, K. Gąsiorek, red. *Obrona narodowa w tworzeniu bezpieczeństwa Polski w XXI wieku*. Bellona, Warszawa 2008, s. 27.
- 8 P.Tyrała., *Securitologia. Bezpieczeństwo kompleksowe oraz L. Korzeniowski, Securitologia. Nauka o bezpieczeństwie człowieka i organizacji społecznych*, EAS, Kraków 2008.
- 9 R. Zięba, *Kategoria bezpieczeństwa w nauce o stosunkach międzynarodowych, [w:] Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku*, red. D.B. Bobrow, E. Haliżak, R. Zięba, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa 1997, s. 3 – 4; R. Zięba, *Instytucjonalizacja bezpieczeństwa europejskiego: koncepcje – struktury – funkcjonowanie*. Warszawa 1999, s. 30 – 32; A Wawrzusiszyn, *Pojęcie i istota bezpieczeństwa, [w:] Zarządzanie kryzysowe (Teoria, praktyka, konteksty, perspektywy badawcze)*, red. J. Stawnicka, B. Wiśniewski, R. Socha, Wydawnictwo WSPol, Szczytno, 2011, s. 10.

i różnych odmian zagrożeń. Skutkami braku zaspokojenia poczucia bezpieczeństwa publicznego jest brak poczucia kompetencji służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, niechęć do zgłaszania przestępstw, brak reakcji na naruszanie prawa przez innych, frustracja i agresja, niska ocena instytucji i jej pracowników odpowiedzialnych za utrzymanie porządku publicznego.

Podstawą zapewnienia bezpieczeństwa jest właściwe zdefiniowanie zagrożeń. Źródła zagrożeń bezpieczeństwa są zróżnicowane i podlegają ewolucji¹⁰. Według Ryszarda Zięby zagrożenie to *pewien stan psychiki lub świadomości wywołany postrzeganiem zjawisk, które oceniane są jako niekorzystne lub niebezpieczne*¹¹. Włodzimierz Fehler ujmuje zagrożenie jako *stan, w którym mamy do czynienia z aktualnie występującym w dużym stopniu prawdopodobnym zakłóceniem uznawanych za bezpieczne warunków funkcjonowania danego podmiotu*¹². Termin zagrożenie jest rozumiany z jednej strony jako pewien stan psychiczny lub świadomościowy, który został wywołany postrzeganiem zjawisk ocenianych subiektywnie jako niekorzystne lub niebezpieczne. Natomiast z drugiej strony są to czynniki obiektywne, powodujące stany obaw lub niepewności. Ponadto są to okoliczności bezstronne, które powodują stan niepewności lub ryzyka wymagające przygotowania odpowiednich podmiotów do reagowania¹³. A zatem zrozumienie istoty zagrożenia wiąże się z wyróżnieniem dwóch zasadniczych elementów: obiektywnego i subiektywnego. Przy tym element obiektywny dotyczy zjawisk powodujących stan niepewności, obawy czy lęku, obejmuje zagrożenia rzeczywiste i podlega obiektywnej ocenie. Natomiast element subiektywny związany jest z odczuwaniem i sposobami postrzegania zjawisk uznawanych na niekorzystne lub niebezpieczne dla podmiotu¹⁴. Sformułowanie zagrożenie bezpieczeństwa dotyczy celów, zjawisk, przez które ludzie mają odbierany komfort psychiczny w danych dziedzinach życia i ich funkcjonowania. Zagrożenie jest kategorią kluczową dla bezpieczeństwa i jednym z czynników sprawczych, które w różnych konfiguracjach oddziałują na postrzeganie bezpieczeństwa nie jako kategorię statyczną, ale zmienną w czasie proces¹⁵. W rozważaniach na temat zagrożeń, należy wskazać subiektywne i obiektywne wymiary zagrożeń. Subiektywny jest sposób percepcji zagrożeń, zaś obiektywną stroną jest występowanie niekorzystnych i niebezpiecznych dla danego podmiotu czynników, zjawisk i działań. Często zakres pojęcia „zagrożenie” może ulec poszerzeniu, obejmując swym zasięgiem wszystkie sytuacje trudne¹⁶. Jednak brak aktywności wobec pojawiających się wyzwania może doprowadzić do sytuacji, w której przerodzą się w zagrożenia¹⁷. Pochodną przeciwdziałania im, jest zapewnienie bezpieczeństwa społecznego, rozumianego najogólniej jako

10 J. Stawnicka, *Polityka bezpieczeństwa w województwie śląskim*, Wydawnictwo WCB, Dąbrowa Górnicza 2015, s. 11.

11 R. Zięba, *Kategoria bezpieczeństwa w nauce o stosunkach międzynarodowych...*, op.cit., s. 4.

12 W. Fehler, *Percepcja zagrożeń* [w:] *Bezpieczeństwo w teorii i badaniach naukowych*, B. Wiśniewski (red.), Wydawnictwo WSPol, Szczytno 2011, s. 30.

13 E. Nowak, *Zarządzanie kryzysowe w sytuacjach zagrożeń niemilitarnych*, Wydawnictwo AON, Warszawa 2007, s. 12-13.

14 W. Fehler, *O pojęciu bezpieczeństwa państwa*, [w:] *Bezpieczeństwo państw i narodów w procesie integracji europejskiej*, (red.) W. Śmiałek, J. Tymanowski, Wydawnictwo „Adam Marszałek”, Toruń 2002, s. 166.

15 W. Fehler, *Pojęcie i istota bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. Przedsiębiorczość i zarządzanie* t X nr 3 s.31.

16 T. Tomaszewski, *O sytuacjach trudnych. Wstęp do psychologii*, PWN, Warszawa 1971, s. 124 – 138.

17 W. Fehler, *Pojęcie i istota bezpieczeństwa wewnętrznego* ...op. cit., s. 33-35.

ochrona egzystencjalnych podstaw życia ludzi. Jak wynika z analiz wybranej literatury i opracowań własnych, zadaniem wspólnym podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo jest zapewnienie warunków i możliwości zaspokajania indywidualnych potrzeb (materialnych i duchowych) oraz realizacji aspiracji życiowych. Kolejnym działaniem jest tworzenie warunków do pracy i nauki, ochrona zdrowia oraz gwarancje dobrego samopoczucia. Prawdopodobnie nie tylko, bezpieczeństwo to subiektywne odczucie, obejmuje całokształt działań prawnych, organizacyjnych, wychowawczych, edukacyjnych, realizowanych przez podmioty samorządowe, rządowe (narodowe i ponadnarodowe), pozarządowe oraz samych obywateli. Wszelkie działania mają na celu zapewnienie pewnego poziomu życia osobom zamieszkującym jakiś obszar, a praca i zadania do wykonania, wybranych podmiotów, powinna mieć na celu niedopuszczenie do marginalizacji czy wykluczeń społecznych. Z ustawy o zarządzaniu kryzysowym¹⁸ punktów od siedem do dziesięć, wynika obowiązek opracowana czy aktualizacji siatki zagrożeń z wyszczególnionymi podmiotami do realizacji zadań. Z całą pewnością nie jest sztuką pokazać zagrożenie, ale należy wykazać je i podpowiedzieć, co zrobić mają ci, którzy czują się osaczeni czy faktycznie są zagrożeni.

ZAGROŻENIA I ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA

Badając i pisząc o zagrożeniach, należy uwzględnić jego odbiór, będący subiektywnym i niejednoznacznym odczuciem, ponieważ co dla jednej osoby jest klęską, u innej budzi pozytywne elementy, zwany dreszczem emocji. We współczesnym świecie oprócz tradycyjnych już zagrożeń bezpieczeństwa: politycznych, militarnych czy naturalnych pojawia się wiele innych, „niekonwencjonalnych”, które realnie zagrażają społeczeństwom. Należy pamiętać, że zagrożenia podlegają mutacji, czyli przemianom idącym w różnych kierunkach, bywają zagadkowe lub jeszcze do końca nie zidentyfikowane lub zdefiniowane¹⁹. Zagrożenia te godzą bezpośrednio w społeczeństwo i jego biologiczne oraz egzystencjalne podstawy istnienia, a co za tym idzie, stanowią realne zagrożenie dla bezpieczeństwa państwa. Dokonując analizy literatury przedmiotu, zagrożenia tego rodzaju czy typu, zostały nazwane zagrożeniami społecznymi, w obrębie których można wyróżnić zagrożenia socjalne i psychospołeczne²⁰. W istotny sposób wpływają one na jakość i standard życia społeczeństw, a tym samym na poziom rozwoju cywilizacyjnego nie tylko danego państwa, ale również społeczności międzynarodowych. W dobie globalizacji istnieje nie tylko swobodny, ale i szybki przepływ dóbr oraz usług, a wraz z nim wszelkiego rodzaju zagrożeń. Niektóre można określić, nazwać czy zidentyfikować, ale są i takie, które silnie oddziałują, niemniej są tak głęboko ukryte, że identyfikacja ich jest prawie niemożliwa. Należą do nich terroryzm, handel ludźmi, proliferacja broni, handel narkotykami i inne. Jak wcześniej zasygnalizowano, zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego w obliczu wyzwań i zagrożeń należy do zadań zarówno administracji państwowej, samorządów, jak również odpowiednich służb²¹. Zakres działania poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego jest zróżnicowany. Zadania własne

18 Ustawa o zarządzaniu kryzysowym z 26 04 2007r. Dz. U. z 2007 r. Nr 89, poz. 590, z 2009 r. Nr 11, poz. 59, Nr 65, poz. 553, Nr 85, poz. 716, Nr 131, poz. 1076, z 2010 r. Nr 240, poz. 1600, z 2011 r. Nr 22, poz. 114.

19 R. Grodzki, *Vademecum zagrożeń*, Bellona, Warszawa 2003, s. 10.

20 Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego, AON, Warszawa 2002.

21 Grzywna Z. *Wpływ urbanizacji i gettyzacji na bezpieczeństwo publiczne w mieście Katowice*, wyd. WSMiJO Katowice 2014. s. 100-101.

gminy, jak wynika z ustaw²² i rozporządzeń obejmują, między innymi, sprawy porządku publicznego, na które składają się:

- ◆ gospodarka nieruchomościami, ochrona środowiska oraz gospodarka wodna;
- ◆ gminne drogi, ulice, mosty, place oraz organizacja ruchu drogowego;
- ◆ wodociągi i zaopatrzenie w wodę, kanalizacja, usuwanie i oczyszczanie ścieków komunalnych, utrzymanie czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk oraz unieszkodliwianie odpadów komunalnych;
- ◆ zaopatrzenie w energię elektryczną, ciepłą oraz gaz;
- ◆ lokalny transport zbiorowy i jego bezpieczeństwo;
- ◆ ochrona zdrowia;
- ◆ pomoc społeczna;
- ◆ porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli oraz ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego;
- ◆ utrzymanie gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych.

Na te cele gminy w swoich budżetach mają obowiązek przeznaczać środki na zarządzanie podczas zdarzeń niosących znamiona kryzysu; „nie mniej niż 0,5% wydatków jednostki samorządu terytorialnego, pomniejszonych o wydatki inwestycyjne, wynagrodzenia i pochodne oraz wydatki na obsługę długu” taki zapis ustawowy dotyczy poszczególnych szczebli władzy administracyjnej. Z wspomnianej ustawy o zarządzaniu kryzysowym wynika obowiązek tworzenia Centrum Zarządzania Kryzysowego na szczeblu gmin, powiatów, województw, kraju. Organem właściwym w sprawach zarządzania kryzysowego na terenie gminy jest wójt, burmistrz, prezydent miasta. Do jego zadań²³ należy:

- ◆ kierowanie monitorowaniem, planowaniem, reagowaniem i usuwaniem skutków zagrożeń na terenie gminy;
- ◆ realizacja zadań z zakresu planowania cywilnego;
- ◆ zarządzanie, organizowanie oraz prowadzenie szkoleń, ćwiczeń i treningów z zakresu zarządzania kryzysowego;
- ◆ wykonywanie przedsięwzięć wynikających z planu operacyjnego funkcjonowania gmin i gmin o statusie miasta;
- ◆ zapobieganie, przeciwdziałanie i usuwanie skutków zdarzeń o charakterze terrorystycznym oraz współdziałanie w tym zakresie z Szefem Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego;
- ◆ organizacja i realizacja zadań z zakresu ochrony infrastruktury krytycznej.

Najważniejszym, a jednocześnie pierwszym w działaniu podczas wystąpienia sytuacji o znamionach kryzysu jest podmiot reprezentujący urząd wójta, burmistrza, prezydenta miasta. Podmioty wchodzące w skład działań na rzecz utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego realizują wszelkie zadania, również te wynikające z potrzeby chwili, a są one przypisane ustawą na czas zadań wynikających z tak zwanego zarządzania kryzysowego. Wspomniany przedstawiciel administracji

22 Ustawa o zarządzaniu kryzysowym op. cit. Dz. U. z 2013 r. poz. 1166.

23 Ustawa o zarządzaniu kryzysowym op. cit. Dz. U. 2007 poz. 1166.

jako organ wykonawczy a jednocześnie podmiot odpowiedzialny za zapewnienie bezpieczeństwa ma również za zadanie zapewnić²⁴:

- ◆ całodobowe alarmowanie członków gminnego zespołu zarządzania kryzysowego, a w sytuacjach o znamionach kryzysu zapewnienie całodobowego dyżuru w celu zapewnienia przepływu informacji oraz dokumentowania prowadzonych czynności;
- ◆ współdziałanie z centrami zarządzania kryzysowego organów administracji publicznej;
- ◆ nadzór nad funkcjonowaniem systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania ludności;
- ◆ współpracę z podmiotami realizującymi monitoring środowiska;
- ◆ współdziałanie z podmiotami prowadzącymi akcje ratownicze, poszukiwawcze i humanitarne;
- ◆ realizację zadań stałego dyżuru na potrzeby podwyższania gotowości obronnej państwa.

W konsekwencji realizacji zadań na poszczególnych szczeblach administracyjnych odpowiednie organa lub podmioty zobowiązane są tworzyć właściwe dla nich Centra Zarządzania Kryzysowego. Można zadać sobie pytanie, dlaczego autorzy wspominają o Centrum Zarządzania, skoro tematem są zagadnienia bezpieczeństwa z elementami zadań policji, ale należy przedstawić oblicze wyzwań i zagrożeń bezpieczeństwa i jakości życia. Na podstawie wymienionej ustawy opracowywany jest Plan Reagowania Kryzysowego (PRK), który ma na celu osiągnięcie przez organy administracji publicznej właściwego poziomu przygotowania do działań²⁵, między innymi podczas sytuacji wyzwań i zagrożeń bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców. Usystematyzowanie procedur organizacyjnych oraz tytułów wykonawczych, stwarzających optymalne warunki do zapewnienia społeczeństwu zamieszkującemu dany obszar to jeden z podstawowych wymogów ochrony przed niebezpieczeństwami związanymi z występowaniem zagrożeń oraz innych podobnych zdarzeń powodowanych siłami natury lub działalnością człowieka. Dokumentem tym każdy szczebel administracji (wójt, burmistrz, prezydent) reguluje zasady realizacji przypisanych mu zadań, czyli zapewnienie współdziałania wszystkich jednostek organizacyjnych administracji rządowej i samorządowej i kierowanie ich działalnością w zakresie zapobiegania zagrożeniom życia, zdrowia lub mienia oraz zagrożeniom środowiska, bezpieczeństwa państwa i utrzymania porządku publicznego, ochrony praw obywatelskich, a także zapobieganie klęskom żywiołowym i innym, nadzwyczajnym zagrożeniom oraz zwalczania, przy jednoczesnym usuwaniu ich skutków na zasadach określonych w ustawach.

Wspomniany Plan Reagowania Kryzysowego przeznaczony jest dla osób, podmiotów i instytucji powołanych i odpowiedzialnych, między innymi funkcjonariusze Policji, za jego realizację we wszystkich miastach. Program taki stworzony jest we wszystkich miastach bez względu na ich wielkość czy położenie, a opracowują go specjaliści w oparciu o siatkę zagrożeń. W nim określa się wzajemne relacje oraz uczestnictwo w działaniach na rzecz między innymi bezpieczeństwa. Uwzględniane

24 Ustawa o zarządzaniu kryzysowym op. cit. Dz. U z 2013 poz. 1166. Stan prawny aktualny na dzień: 20.06.2018.

25 Zarządzenie Prezydenta miasta Katowice, Uchwała Rady Miasta Katowice nr 1261/2017.

są kompetencje osób odpowiedzialnych, podkreślając w ten sposób ich fachowość i profesjonalizm. W planowaniu działań podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo należy uwzględnić w pierwszej kolejności zagrożenia, które w ujęciu kompleksowym należy podzielić na:

- ◆ wiodące, czyli te które wymagają wykorzystania i skupienia największej ilości sił i środków reagowania, decydują, że osoba właściwa do ich likwidacji jest głównym wykonawcą działań reagowania na zagrożenia kryzysowe, mogą powodować największe straty i szkody;
- ◆ towarzyszące, które przebiegają równoległe ze zdarzeniem wiodącym, wymagają skupienia dodatkowych ilości sił i środków reagowania, z reguły specjalistycznych, decydują, że osoba właściwa do ich likwidacji jest osobą wspierającą głównego wykonawcę działań reagowania kryzysowego, mogą powodować dodatkowe straty i szkody.

Natomiast w ujęciu przyczynowo skutkowym zagrożenia należy podzielić na:

- ◆ pierwotne, które zainicjowały powstanie sytuacji niebezpiecznej;
- ◆ wtórne, które zostały wywołane przez zdarzenie pierwotne.

Należy pamiętać, że w literaturze i opracowaniach wyróżnia się wiele rodzajów bezpieczeństwa i obszarów zagrożeń, część z nich oddziałuje na siebie, stąd jest istotne, aby wszystkim poświęcić stosowną uwagę, zarówno w prowadzonych badaniach jak i analizie faktów, które w dużej mierze mogą wpływać na siebie pośrednio lub bezpośrednio:

- ◆ ze względu na obszar wyróżniamy: bezpieczeństwo globalne, bezpieczeństwo międzynarodowe, bezpieczeństwo regionalne, lokalne;
- ◆ ze względu na stosunek do obszaru państwa: bezpieczeństwo wewnętrzne i bezpieczeństwo zewnętrzne;
- ◆ ze względu na dziedzinę w jakiej występuje: bezpieczeństwo militarne, niemilitarne.

Co do bezpieczeństwa i zagrożeń militarnych nie ma wątpliwości, drugie dzieli się na bezpieczeństwo polityczne, energetyczne, ekologiczne, informatyczne, informacyjne, społeczne, kulturowe, fizyczne, socjalne oraz strukturalne i personalne z szeregiem innych branżowych, czy sektorowych określeń samego bezpieczeństwa.

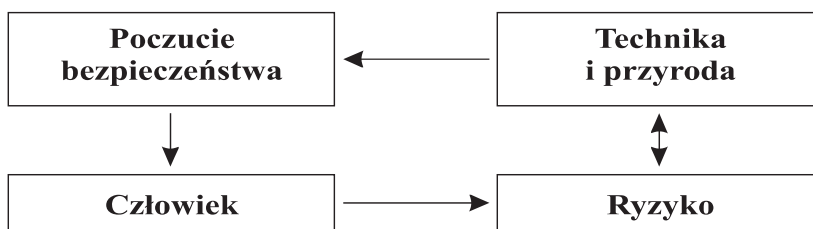
MIASTO – ZADANIA ADMINISTRACJI W ZARZĄDZANIU BEZPIECZEŃSTWEM

Uwzględniając zadania władz i administracji miasta w dziedzinie bezpieczeństwa, należy zacząć od analizy wielu wymienionych wcześniej zagadnień i obszarów, które wchodzi w ich skład. Można dyskutować na temat miasta jako wynalazku człowieka lub naturalnej konsekwencji rozwoju gospodarczego, społeczno-kulturalnego, czy innych. Teren lub obszar miasta od zawsze był przestrzenią stworzoną przez człowieka dla człowieka.

Podmioty odpowiedzialne za szeroko rozumiany komfort życia mieszkańców miasta, powinny określić cele, jakie mają osiągnąć w obszarach bezpieczeństwa, warunków, w jakich funkcjonują i środków, jakimi dysponują w działaniach praktycznych.

Z naukowego punktu widzenia ma to fundamentalne znaczenie w procesie nie tylko tworzenia nowych bytów, ale przede wszystkim w procesie adaptacji, czy też restrukturyzacji podmiotu. W obliczu ciągłych zmian, występujących w otoczeniu zewnętrznym i wewnętrznym zaskakują nas nieprzewidywalne zagrożenia. Przyjmujemy, że państwo jako całość jest również organizacją z systemem dużego działania socjalnego dla bezpieczeństwa, czy też służąc woli ogółu, musi stosować zasady określone w naukach o organizacji i zarządzaniu²⁶. Wydaje się być uzasadnionym, że nauka w procesie poznania rzeczy, zjawisk oraz przyczyn, służy zaspokajaniu pragnienia czy zrozumienia zmian w otaczającym nas świecie. Wyszczególnione zasady stanowią źródło wiedzy dla życia zbiorowego społeczności miast, tak ważne wobec współczesnych zagrożeń, a są one obecnie widoczne w obszarze bezpieczeństwa, które jak wcześniej stwierdzono, stanowi jedną z najważniejszych potrzeb i wartości człowieka. Z tego wynika, że obszary szeroko rozumianego bezpieczeństwa są głównym celem działania państwa, a co za tym, systemów międzynarodowych²⁷.

We współczesnym świecie jedne zagrożenia oddalają się od nas, inne przybliżają, jedne stają się nieuniknione, inne zaś są możliwe do uniknięcia. W miastach Europy, gdzie miały miejsce działania terrorystyczne, uświadomione niebezpieczeństwo nie powoduje paniki, a z tego wynika, że można je z większym skutkiem opanować. Skala i rozmiar zjawisk wynikających zarówno z działania sił przyrody jak i samego człowieka powoduje, że obecnie społeczność w wielu przypadkach może odczuwać szczególnie brak bezpieczeństwa, o którym można także mówić w aspekcie filozoficznym. Bezpieczeństwo bowiem jest odzwierciedloną współzależnością osobowości oraz sytuacji i oznacza brak zagrożenia, spokojny rozwój, pewność najbliższej przyszłości²⁸. W podobnym kontekście na temat bezpieczeństwa pisze także J. Świniarski²⁹. Interpretując i dokonując analizy wybranych tekstów w cytowanych książkach, należy stwierdzić, że bezpieczeństwo jest wartościowane pozytywnie, jednocześnie, jest obiektem starań, troski, dążeń, pragnień oraz zabiegów doskonalących, wybranych podmiotów. Istota bezpieczeństwa tkwi w takich formach istnienia, które zapewniają trwanie, przetrwanie i rozwój oraz doskonalenie.

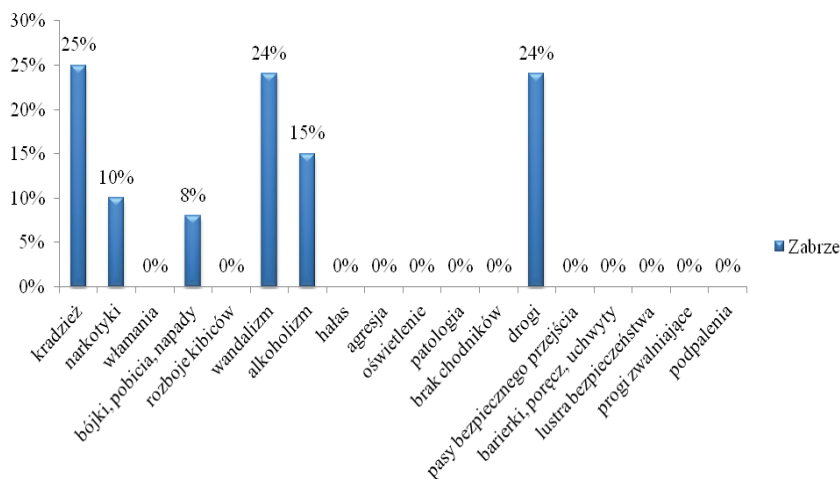
Rys. 1. Składowe poczucia bezpieczeństwa.

Źródło: Kosowski B., Model systemu bezpieczeństwa regionu 2008.

- 26 Parsons T., *The System of Modern Societies* 1971, NJ: Prentice-Hall, Englewood Cliffs.
 27 Dobrosielski M. W poszukiwaniu lepszego świata. Filozofia historii i polityki Karla R. Poppera, Warszawa, 1991.
 28 Tyrąła P., *Nauki o bezpieczeństwie treści specjalistyczne w edukacji dla bezpieczeństwa*. Wyd. Amelia 2013.
 29 Świniarski J., *O naturze bezpieczeństwa*, Janusz Świniarski. Ulmak, Warszawa-Pruszków 1997.

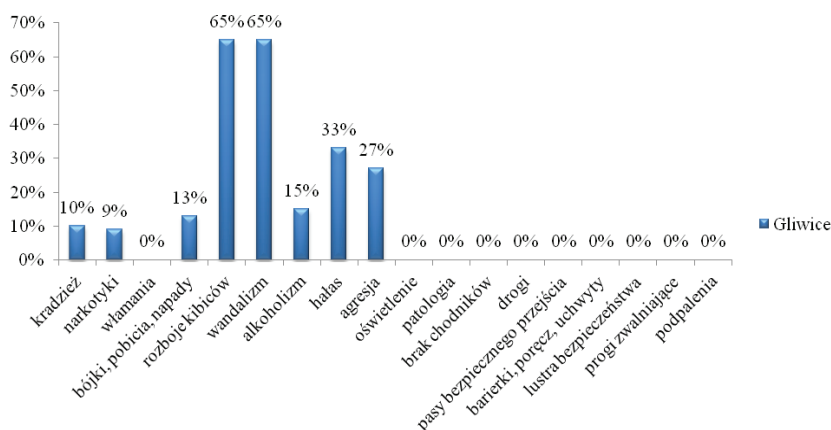
Jednocześnie, bezpieczeństwo w ujęciu analizy systemowej w wielu przykładach lub przypadkach można rozpatrywać jako właściwość obiektu, czy podmiotu, która charakteryzuje jego odporność na powstanie sytuacji niebezpiecznej³⁰. Wówczas uwagę koncentruje się na zawodności bezpieczeństwa obiektu, czyli jego podatności na powstanie sytuacji niebezpiecznych i jego funkcjonowanie w określonym czasie. Wówczas, specjaliści określają takie działanie, jako szukanie słabych punktów czy miejsc wrażliwych. Jednocześnie, bezpieczeństwo należy traktować jako zdolność do ochrony wewnętrznych wartości społecznych przed zewnętrznymi zagrożeniami, co można odnieść do dzisiejszej migracji do dużych miast w Europie.

Wykres 1. Skala zagrożeń w Zabrzu wg opinii publicznej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

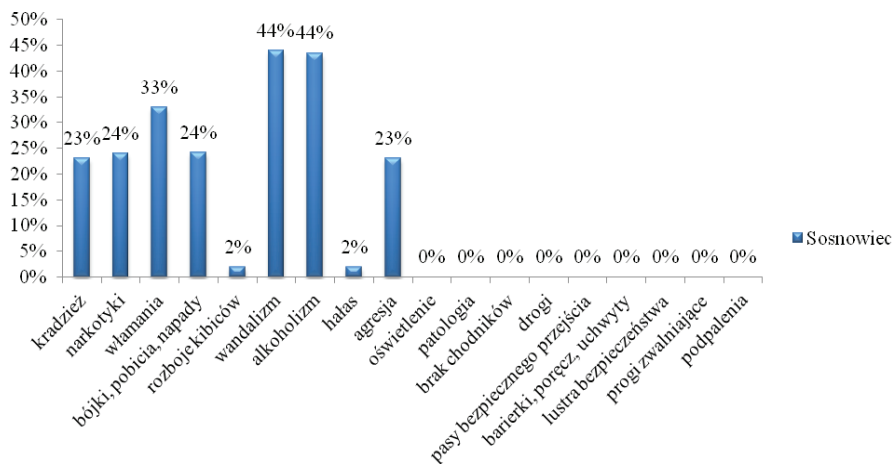
Wykres 2. Skala zagrożeń w Gliwicach wg opinii publicznej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

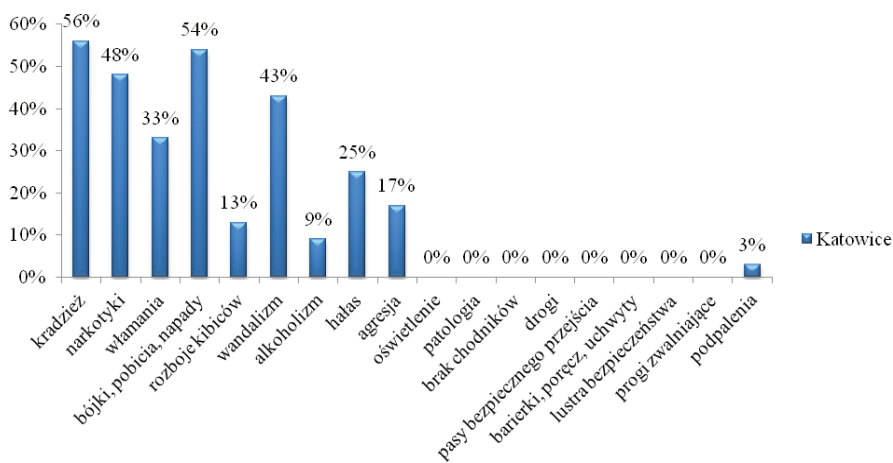
30 Sienkiewicz P. (2007), *Badania naukowe bezpieczeństwa systemów*. [w:] B. Kosowski, A. Włodarski, Wyzwania bezpieczeństwa cywilnego XXI wieku – Inżynieria działań w obszarach nauki, dydaktyki i praktyki, Warszawa: Wyd. FE i TR.

Wykres 3. Skala zagrożeń w Sosnowcu wg opinii publicznej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Wykres 4. Skala zagrożeń w Katowicach wg opinii publicznej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

W celu weryfikacji części teoretycznej, przedstawione powyżej diagramy pokazują wycinek badań na temat zagrożeń i bezpieczeństwa w wybranych czterech miastach Śląska. Badani, w obszernej ankiecie, wskazywali zagrożenia, dając tym samym obraz, co ich niepokoi, budzi w nich lęk oraz, na co zwracają uwagę mówiąc i myśląc o bezpieczeństwie. Wskazywali problemy, z którymi spotykają się na co dzień, a to one w opinii publicznej są najbardziej dostrzegalne, bo występują w ich miejscu funkcjonowania i one kształtują ich stan, lęk czy obawy. Wykresy przedstawiają zebrane odpowiedzi z ankiet na wybranej losowo populacji mieszkańców miast Śląska. Zadaniem ankietowanych było dokonanie wyboru i zaznaczenie spośród wymienionych kilku, według ich opinii, zagrożeń.

Problemy związane z zagrożeniami zostały w artykule określone wybiórczo, ale zostają jeszcze inne zagadnienia pozostające do zbadania między innymi: czy polityka bezpieczeństwa jest jedynym źródłem wskazań na prawdopodobne zagrożenia, czy też analiza i ocena sytuacji i realnych zagrożeń powinna wpływać na kształt polityki bezpieczeństwa, czy polityka bezpieczeństwa dotyczy tylko działań wybranego podmiotu? Z całą pewnością nie zweryfikujemy tego w niniejszym artykule, ponieważ wyjaśniając jeden element, drugi wymaga odpowiedzi. Czy prawem ustalone obowiązki i zadania do realizacji przez wybrany podmiot są wystarczające? Z tego powodu, w niniejszym artykule wybrano podmiot, który zgodnie z przyjętym społecznym przyzwoleniem, jako jeden z wielu wykonuje działania na rzecz bezpieczeństwa.

Należy być świadomym, że druga dekada dwudziestego pierwszego wieku to okres niezwykle dynamicznego rozwoju naszej cywilizacji, w tym i środowiska, w którym mieszkamy, przebywamy czy pracujemy, bo to na ten obszar zwracamy dużą uwagę. Jednocześnie, cywilizowany świat związany jest z licznymi i złożonymi uzależnieniami od istniejącej czy wytwarzanej techniki, najczęściej służącej do zaspokajania potrzeb we wszystkich dziedzinach działalności człowieka³¹. Stosowane nowoczesne technologie, intensywne i ekspansywne pozyskiwanie surowców, dążenie do nadmiernych zysków w procesach produkcji w przemyśle, rolnictwie i przetwórstwie żywności, usługach, transporcie, nauce itd. to przesłanki i symptomy rodzącego się zagrożenia. W wielu dziedzinach przemysłu, w ramach źle pojmowanej wydajności lub z oszczędności, nie są stosowane środki, które zapewniają bezpieczeństwo i ochronę środowiska. W czasie dynamicznego rozwoju i ekspansji ludności z innych kontynentów do państw Unii Europejskiej w obliczu braku granic, linia spokoju lub potencjalnego zagrożenia aktami terrorystycznymi względnie szybko nabiera szczególnego znaczenia. Z tego powodu, problem właściwego wykorzystywania podmiotów w systemach bezpieczeństwa i ochrony z całym nieuregulowanym systemem relacji z ludźmi, użytkującymi te systemy i ludźmi ochranianymi, budzi słuszny niepokój odczuć autorów. W tej złożonej sytuacji, polityka bezpieczeństwa kreowana przez instytucje państwa i wybrane podmioty wpływa na dostrzeganie zagrożeń i ich odpowiednie klasyfikowanie.

BEZPIECZEŃSTWO A DZIAŁANIA POLICJI

Polska policja jako podmiot odpowiedzialny w głównej mierze za bezpieczeństwo po przemianach ustrojowych, dopasowując się do współczesnego świata uczestniczy w międzynarodowych instytucjach o charakterze policyjnym, między innymi w Interpolu i Europolu. Skutkami braku zaspokojenia poczucia bezpieczeństwa publicznego wśród społeczeństwa jest brak poczucia kompetencji służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, niechęć do zgłaszania przestępstw, brak reakcji na naruszanie prawa przez innych, frustracja i agresja w społeczeństwie, niska ocena działań instytucji i jej pracowników odpowiedzialnych za utrzymanie porządku publicznego. Dopasowując się do dwudziestego pierwszego wieku, omawiany podmiot rozwija zdolności pod kątem udziału w międzynarodowych operacjach o charakterze policyjnym na obszarach odpowiedzialności. Ważnym czynnikiem sprzyjającym skuteczności działań policji jest sprecyzowanie uprawnień w zakresie zwalczania wszelkiego rodzaju przestępczości³².

31 Grzywna Z. 2014, Współczesne zagrożenia w zarządzaniu i bezpieczeństwie, Grzywna Z. (red.), wyd. WSMiJO, tom 1.

32 J. Czapska. J. Wójcikiewicz, Policja w społeczeństwie obywatelskim. Zakamycze 1999, s. 138–139; A. Urban, Bezpieczeństwo społeczności lokalnych..., s. 125–127.

Ocena rzeczywistego stanu tego typu zagrożeń oraz decyzje i odpowiedzialność za rozmieszczenie sił porządkowych na danym terenie należą do spektrum kompetencji władz samorządowych. Dla spełniania oczekiwanych rezultatów i skuteczności policji muszą być zapewnione odpowiednie środki finansowe. Ponadto, do współpracy z policją, zwłaszcza w zakresie edukacji i profilaktyki, powinny być włączane organizacje pozarządowe oraz inne przejawy obywatelskiej aktywności. Odpowiedzialną funkcję w sferze bezpieczeństwa wewnętrznego pełnią służby specjalne, m.in., wywiad i kontrwywiad. Wymienione podmioty wspólnie realizują zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa wewnętrznego RP. Priorytetem jest zwalczanie zagrożeń dla bezpieczeństwa wewnętrznego i porządku konstytucyjnego, w szczególności suwerenności, nienaruszalności terytorium i obronności państwa, zapobieganie im i ich rozpoznawanie. W mediach „społecznościowych” zostają zamieszczone informacje, że występuje spadek liczby przestępstw kryminalnych i wzrost wykrywalności sprawców przestępstw, to główne trendy podsumowujące pierwszy kwartał 2016 roku. W wiadomościach, które są w niewielkim stopniu mierzalne, podaje się, że spadła liczba zarówno poważnych przestępstw kryminalnych (zabójstwa, rozboje z bronią lub niebezpiecznym narzędziem), jak też tych mniej groźnych w skutkach, lecz uciążliwych dla społeczeństwa, takich jak drobne kradzieże lub uszkodzenia mienia.

W ramach programów i wytycznych podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo znajduje się wiele hasłowych zadań czy są one realizowane, każdy ocenić może subiektywnie, poniżej autorzy przedstawiają wycinek przedsięwzięć. *W zadaniach priorytetowych Komendanta Głównego Policji na lata 2016 – 2018 odnotowano: Zwiększenie efektywności działań Policji na rzecz wzmocnienia współpracy ze społeczeństwem; Podniesienie skuteczności działań Policji w identyfikacji i zwalczaniu największych współczesnych zagrożeń, w tym cyberprzestępczości; Wzrost skuteczności działań Policji w zwalczaniu przestępczości najbardziej uciążliwej społecznie; Działania Policji ukierunkowane na poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym; Optymalizacja działań Policji na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa imprez masowych; Podniesienie jakości i efektywności pracy Policji poprzez sukcesywne podwyższanie kompetencji zawodowych funkcjonariuszy i pracowników Policji; Doskonalenie jakości wykonawstwa zadań realizowanych przez policjantów i pracowników Policji poprzez zapewnienie optymalnych warunków pełnienia służby, pracy.*

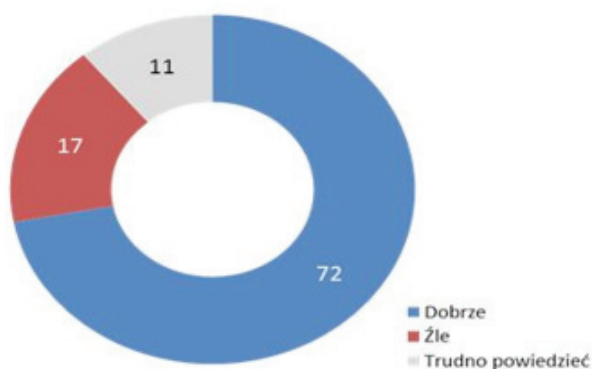
Jak wynika z badań i statystyk, wykonanych i podanych na stronach Internetowych Centrum Badania Opinii Społecznej (CBOS) przez cały kwartał 2016 roku liczba wszystkich stwierdzonych przestępstw wyniosła 192 083, to jest o blisko 9 % procent mniej niż rok wcześniej. W 2015 roku odnotowano 210 969 przestępstw. Kwartalnie (jeśli porównamy kwartał jednego roku do kwartału w następnym roku) spadła również liczba przestępstw kryminalnych – z 135 487 w 2015 roku do 128 733 w 2016 roku, czyli o 6 754 przestępstw kryminalnych mniej. Zmniejszenie liczby odnotowano w grupie przestępstw najbardziej uciążliwych społecznie tj. bójki i pobicia, przestępstwa rozbójnicze, uszczerbek na zdrowiu, kradzież cudzej rzeczy i kradzież samochodów, kradzież z włamaniem i uszkodzenie rzeczy. W zapisach statystycznych, zmniejsza się liczba odnotowanych zdarzeń, które dotyczą każdego rodzaju z wyżej wymienionych naruszeń prawa. Z analizy własnej oraz dostępnych informacji wynika, że w okresie: styczeń-marzec 2016 r. wykryto o 3,2% sprawców przestępstw więcej niż w okresie: styczeń-marzec 2015 r. W pierwszym kwartale 2017 roku, wskaźnik

wyniósł około 51%, natomiast w analogicznym okresie 2016 r. wynosił około 48,7% – widać niewielki wzrost. W I kwartale 2016 roku wykrywalność tego typu przestępstw wyniosła 86,8%, to jest o blisko 6% więcej niż w poprzednim, analogicznym okresie. Świadczyć to może o profesjonalnym podejściu do rozwiązywania problemu przestępstw, zwiększonych środkach finansowych, lepszym sprzęcie i technice wraz z informatyzacją i komputeryzacją prac nad wszelkimi materiałami z przestępstw.

Jak wynika z kolejnych publikowanych badań Centrum (CBOS), opublikowanych w połowie marca 2017 r., spośród dwudziestu dziewięciu ocenianych w badaniu podmiotów, Policja znajduje się na czwartym miejscu. Lepiej oceniane są tylko dwie stacje telewizyjne oraz władze samorządowe. Policja jest też najwyższą ocenianą służbą mundurową. Wskaźnik dobrej oceny jej działalności cały czas rośnie i obecnie jest najwyższy od trzech lat. Analizując wyniki badań statystycznych wcześniejszych, w publikacji, która ukazała się 27.09.2016 r. na stronach Internetowych wspomnianego Centrum, znajduje się informacja, że około (72%) Polaków dobrze ocenia działalność policji. Polacy oceniają pracę Policji znacznie wyżej niż pracę sądu, czy prokuratury. Jak wynika z podawanych informacji bezpieczeństwo w najbliższym otoczeniu każdego mieszkańca jest podstawą harmonijnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania, pobytu czy pracy. Dlatego, funkcjonariusze policji oddelegowani do pracy jako dzielnicowi mają za zadanie utrzymanie bezpośredniego kontaktu ze społecznością lokalną swoich rejonów oraz podmiotami, które są usytuowane w ich rejonie służbowym.

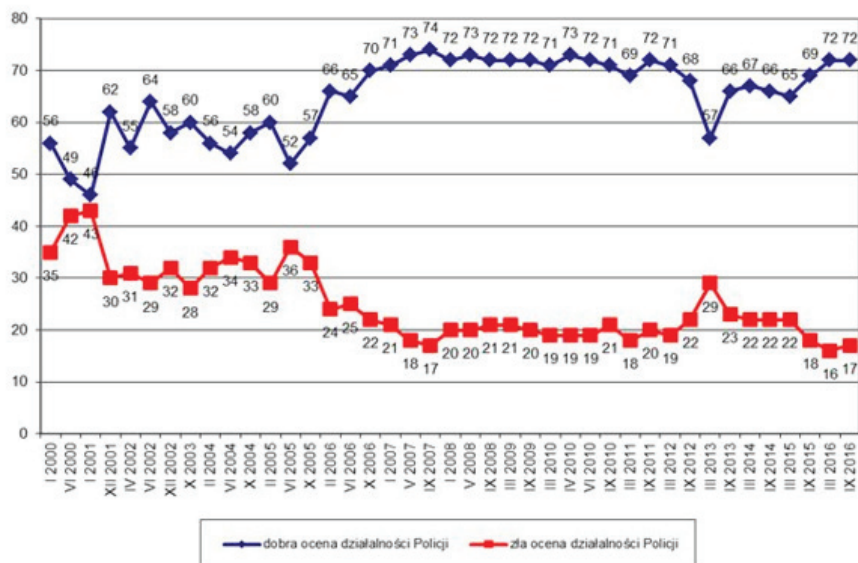
Z badania dotyczącego oceny instytucji publicznych, zrealizowanego przez Centrum Badania Opinii Społecznej w dniach 8-15 września 2016 roku wynika, że Policja jest najwyższą ocenianą służbą mundurową. CBOS w badaniu cyklicznym monitoruje opinie dorosłych Polaków na temat działalności Parlamentu i Prezydenta, natomiast dwa razy w roku ocenie poddaje większą liczbę instytucji publicznych. W ostatniej edycji badania, przeprowadzonej w dniach 8-15 września 2016 roku, respondentów poproszono, między innymi o ocenę działalności Policji. Ocena ta utrzymuje się na tym samym poziomie w porównaniu do wyników ostatniej edycji badania, natomiast w stosunku do wyników obejmujących lata 2012-2015, oceny Policji są wyższe. Wykresy nr 1 i 2 w sposób syntetyczny pokazują opinie mieszkańców, którzy do ankiet wybrani zostali losowo i wypełniali je anonimowo.

Wykres 5. Ocena działalności policji – wyniki ankiety

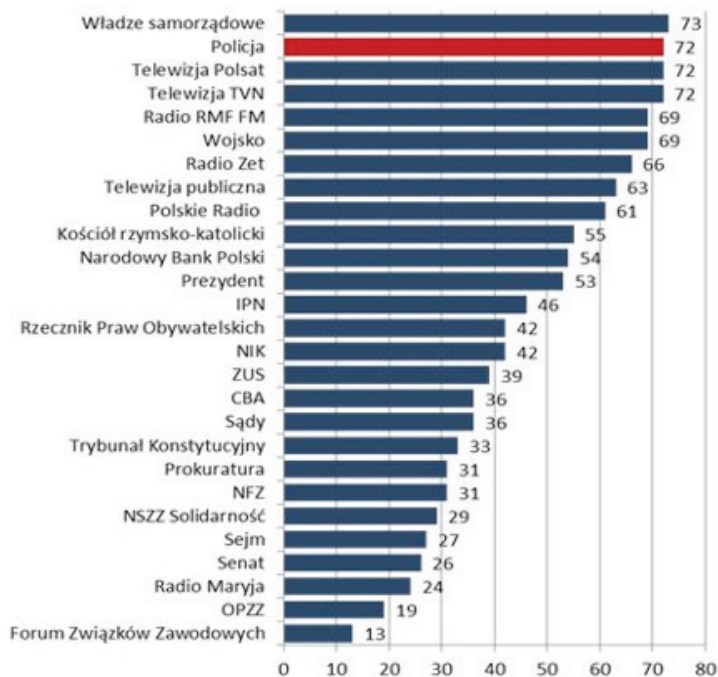
Źródło: CBOS, 8-15 września 2016 r., N=981.

Wykres 6. Ocena działalności policji (oceny od I 2000 do IX 2016 w %) – wyniki ankiety

Źródło: CBOS, 8-15 września 2016 r., N=981

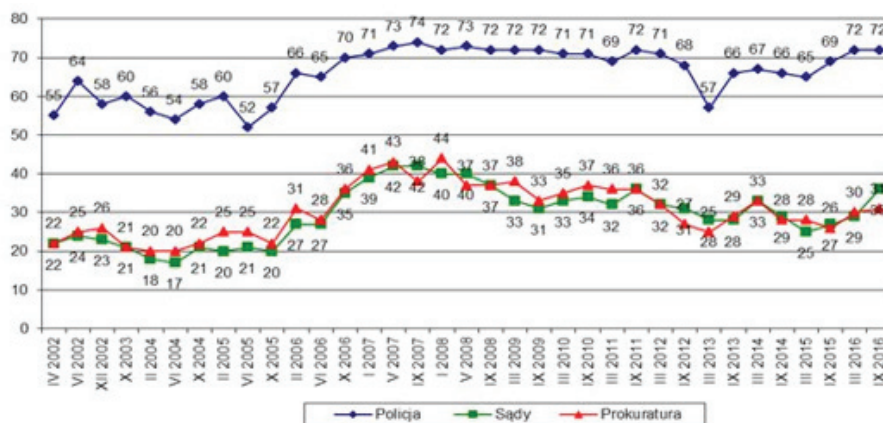
Wykres 7. Ocena działalności innych podmiotów (dobre oceny we wrześniu 2016 w %) – wyniki ankiety

Źródło: CBOS, 8-15 września 2016 r., N=981.

Aby przedstawić wybrane podmioty czy ogniwa w łańcuchu bezpieczeństwa lub podmiot zajmujący się, czy nawet opisujący bezpieczeństwo, autorzy posiłkują się opiniami czasami nieautoryzowanymi, tylko po to, że jeśli ktoś nie podaje swoich danych, czyli jest anonimowy, wówczas przyjmuje się, że mówi lub pisze to, co i jak czuje. W najnowszej edycji badań CBOS, (autorzy nie mają wiedzy na czyje zlecenie badanie zostało wykonane) Policja znajduje się na drugim miejscu (taki sam odsetek pozytywnych opinii uzyskały telewizja Polsat oraz telewizja TVN) spośród dwudziestu siedmiu ocenianych instytucji. Nieznacznie lepiej od niej oceniana jest tylko działalność władz samorządowych. Warto zwrócić uwagę, że Policja jest oceniana dwukrotnie lepiej od instytucji wymiaru sprawiedliwości, tj. sądów, prokuratury. Wykresy nr 3 i nr 4 obrazują etapy przemian i wahania opinii publicznej na podmioty odpowiedzialne za bezpieczeństwo i przedstawiające obszary bezpieczeństwa w sposób obiektywny, subiektywny, czy taki który ma się podobać władzy, organom ustawodawczym, czy wykonawczym.

Wykres 8. Ocena działalności Policji, sądów i prokuratury (oceny od IV 2002 do IX 2016 w %) – wyniki ankiety

Źródło: CBOS, 8-15 września 2016 r., N=981

PODSUMOWANIE

Większość z występujących w środowisku miejskim zjawisk może oddziaływać pozytywnie i negatywnie na bezpieczeństwo oraz jednostkę, czy grupy społeczne. Istotne jest, aby nie bagatelizować tych zjawisk i monitorować ich oddziaływanie na społeczeństwo. Administracja samorządowa w mieście, wspólnie z powołanymi podmiotami działającymi w zakresie bezpieczeństwa, systematycznie opracowują raporty, analizy, programy, strategie poprawy poziomu bezpieczeństwa w terenie, dążąc do skutecznego ograniczania zagrożeń i szybkiej walki z ich skutkami w razie ewentualnego wystąpienia. Wybrane instytucje prowadzą działania prewencyjne, edukacyjne, zmierzają do zwiększenia świadomości mieszkańców i poprawy postaw obywatelskich. Zadowolający jest fakt, że mieszkańcy dostrzegają działania wskazanych podmiotów, co widać było na zaprezentowanych diagramach, ponadto coraz chętniej uczestniczą w życiu publicznym, chcą mieć wpływ na najbliższe otoczenie. Wspólne działania z pewnością przyczynią się do poprawy poziomu bezpieczeństwa w mieście, zwiększania ładu i porządku.

Zjawiska występujące na przestrzeni ostatnich dekad, przejawiają się w negatywnych aspektach, stąd działania prewencyjne będą wymagały dłuższego okresu czasu, większej uwagi, pogłębionych badań i analiz. Szanse na zmianę wizerunku dzisiejszej Europy czy Polski można dopatrywać się w profesjonalnych działaniach, wykwalifikowanych jednostkach, obszarach aktywności organizacji pozarządowych, a nawet szeroko pojętej edukacji: kulturalnej, sportowej, społecznej, obywatelskiej. Stąd obszar artykułu dotyczy szeroko pojmowanego bezpieczeństwa mieszkańców i podmiotów za nie odpowiedzialnych. Należy mieć świadomość że wszelkie informacje dotyczące działań podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo miasta budziło i nadal budzi emocje, ponieważ Polska oraz kraje wspólnej Europy stoją na co dzień w obliczu wielu cywilizacyjnych zagrożeń. To one wpływają w dużej mierze na jakość życia mieszkańców państw. Nie sposób zająć się szczegółowo tak obszernym tematem, dlatego wybiórczo, dla przykładu, autorzy wykazali wybrane, istotne podstawowe działania w zakresie działania i odpowiedzialności za bezpieczeństwo. Temat sam w sobie jest obszerny, ciekawy oraz niezwykle istotny. Spowodowane jest to tym, że dotyczy bezpieczeństwa, nie tylko danego obszaru, ale każdej pojedynczej jednostki. Przed zagrożeniami często się ucieka, a to błąd. Z zagrożeniem trzeba walczyć, trzeba je niwelować, a mają to wykonać powołane do tego odpowiednie podmioty, których reprezentantów w sposób sygnałowy opisano w artykule jako głos do dyskusji. Zagrożenie trzeba odpowiednio zlokalizować i scharakteryzować. Bez odpowiedniego przygotowania, specjalistycznych podmiotów administracja sami mieszkańcy nie są w stanie usunąć zagrożenia. Gdy już wiadomo, z jakimi zagrożeniami należy się zmierzyć, wówczas można działać, oczywiście potrzebne są różnego rodzaju siły i środki. Całe terytorium Polski i kraje Europy są (w sposób dla siebie uznany za najlepszy), przygotowane i zabezpieczone. Nie bez powodu powołuje się odpowiednie służby, tworzy formacje, które stoją na straży bezpieczeństwa. W artykule została jedynie zasygnalizowana rola Policji. Dla codziennego bezpieczeństwa mieszkańców funkcjonariusze są potrzebni, szczególnie kiedy skutecznie i logicznie interweniuje, patroluje, itd. Równie ważna jest rola innych, niewymienionych podmiotów, choć ważnych zaangażowanych w walkę z zagrożeniami. Objętość artykułu nie pozwala przedstawić stosownego na ich temat materiału. Podsumowując badania autorów, należy zauważyć, że człowiek ma świadomość, że jest coś takiego jak zagrożenie bezpieczeństwa. Z dnia na dzień może pojawić się coraz więcej zagrożeń, wynika to z postępu, migracji oraz rozwoju cywilizacji i świata. Niektóre zagrożenia przechodzą „transformację”, te „podstawowe” zazwyczaj powstają, czy zaczynają się identyczne, zmienia się tylko skala ich wielkości i oddziaływania. Również, dotyczy to zagrożeń wywołanych siłami natury, czyli klęsk żywiołowych.

BIBLIOGRAFIA:

- Dobrosielski M. (1991), W poszukiwaniu lepszego świata. Filozofia historii i polityki Karla R. Poppera, Warszawa.
- Grzywna Z. (2012), Bezpieczeństwo i zagrożenia w aglomeracjach, Katowice: Wyższa Szkoła Zarządzania Marketingowego i Języków Obcych w Katowicach (WSZMiJO).
- Grzywna Z. (2014), Wpływ urbanizacji i gettyzacji na bezpieczeństwo publiczne w mieście Katowice, Katowice: Wyższa Szkoła Zarządzania Marketingowego i Języków Obcych w Katowicach (WSZMiJO).
- Grzywna Z. 2013, Bezpieczeństwo w procesach globalizacji – dziś i jutro. (red.), (WSZMiJO), tom II

- Parsons T. (1971), *The System of Modern Societies*, NJ: Prentice-Hall, Englewood Cliffs.
- Sienkiewicz P. (2007), *Badania naukowe bezpieczeństwa systemów*. [w:] B. Kosowski, A. Włodarski, *Wyzwania bezpieczeństwa cywilnego XXI wieku – Inżyniera działań w obszarach nauki, dydaktyki i praktyki*, Warszawa: Wydawnictwo Fundacja Edukacja i Technika Ratownictwa.
- Świniarski J. (1997), *O naturze bezpieczeństwa. Prolegomena do zagadnień ogólnych*, Warszawa-Pruszków. R. Jakubczak., A. Skrabacz, K. Gąsiorek, red. *Obrona narodowa w tworzeniu bezpieczeństwa Polski w XXI wieku*. Bellona, Warszawa 2008, s. 27.
- R. Jakubczak., A. Skrabacz, K. Gąsiorek, red. *Obrona narodowa w tworzeniu bezpieczeństwa Polski w XXI wieku*. wyd. Bellona, Warszawa 2008, s. 27.
- Tyrała P. (2003), *Zarządzanie kryzysowe*. Toruń: Wydawnictwo A. Marszałek.
- Tyrała P., *Nauki o bezpieczeństwie treści specjalistyczne w edukacji dla bezpieczeństwa*. Wyd. Amelia Rzeszów 2013.
- L. Korzeniowski, *Securitologia. Nauka o bezpieczeństwie człowieka i organizacji społecznych*, EAS, Kraków 2008.
- Pozycje wybrane: R. Zięba, *Kategoria bezpieczeństwa w nauce o stosunkach międzynarodowych*, [w:] *Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku*, red. D.B. Bobrow, E. Haliżak, R. Zięba, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa 1997, s. 3 – 4; R. Zięba, *Instytucjonalizacja bezpieczeństwa europejskiego: koncepcje – struktury – funkcjonowanie*. Warszawa 1999, s. 30 – 32;
- A Wawrzusiszyn, *Pojęcie i istota bezpieczeństwa*, [w:] *Zarządzanie kryzysowe (Teoria, praktyka, konteksty, perspektywy badawcze)*, red. J. Stawnicka, B. Wiśniewski, R. Socha, Wydawnictwo WSPol, Szczytno, 2011, s. 10.
- J. Czapska. J. Wójcikiewicz, *Policja w społeczeństwie obywatelskim*. Zakamycze 1999, s. 138–139; A. Urban, *Bezpieczeństwo społeczności lokalnych...*, s. 125–127.
- P. Gromek. *Teoria organizacji bezpieczeństwa na przykładzie masowej ewakuacji ludności*. Difin 2017.
- B. Hołyst. *Zagrożenie ładu społecznego*, Tom I Warszawa PWN. 2013.
- Akty prawne:
- Dziennik Ustaw. 2007, Nr 89, poz. 590. Art. 19 Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. Zarządzanie kryzysowe (z późniejszymi zmianami).
- Opinie o bezpieczeństwie i zagrożeniu przestępczością. Komunikat z badań. CBOS, 2017/48.
- Ustawa o zarządzaniu kryzysowym - Rządowe Centrum Bezpieczeństwa www.rcb.bip-e.pl/download/6/13847/ustawa-o-zarządzaniu-kryzysowym.pdf

Zarządzenia:

- Zarządzenie Prezydenta miasta Katowice, Uchwała Rady Miasta Katowice nr 1261/2017 w sprawie Programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego.

Źródła internetowe:

- <http://bip.kgp.policja.gov.pl/kgp/priorytety-kgp-i-ich-e/15361,Priorytety-Komendanta-Glownego-Policji-na-lata-2016-2018.html>
- *Badania Centrum Badań Opinii Społecznej* [http://grupabst.pl/badania-opiniisondaze/?gclid=EAla\(10_05_2018\)](http://grupabst.pl/badania-opiniisondaze/?gclid=EAla(10_05_2018)).
- Kosowski B. (2008), *Model systemu bezpieczeństwa regionu*, IV Konferencja naukowa: Zarządzanie kryzysowe, Olsztyn [www.uwm.edu.pl/mkzk/upload/.../44_model_systemu_bezpieczenstwa_regionu\(10.05.2017\)](http://www.uwm.edu.pl/mkzk/upload/.../44_model_systemu_bezpieczenstwa_regionu(10.05.2017)).